

**COMITETUL NAȚIONAL ROMÂN ICOMOS
THE ROMANIAN NATIONAL COMMITTEE OF ICOMOS**

București, Str. Academiei 18-20, www.icomos.ro, tel. 021.3077186, 0722.520051, sergiu_nistor2@yahoo.com

SCRISOARE DESCHISĂ MINISTRULUI CULTURII

14 noiembrie 2013

**Domnului prof.univ. dr. Daniel Constantin BARBU
Ministrul Culturii**

Domnule Ministru,

Comitetul Național Român ICOMOS, constituit exclusiv din specialiști în domeniul patrimoniului construit, parte a ICOMOS - organizație de expertiză a UNESCO prevăzută în textul Convenției Patrimoniului Mondial UNESCO - a luat cunoștință cu îngrijorare de felul în care este gândită trecerea atribuțiilor Direcțiilor de cultură la Consiliile Județene în cadrul procesului de descentralizare inițiat de Guvernul României, proces ce face obiectul unui proiect de lege aflat pe masa executivului în vederea asumării răspunderii.

În cursul zilei de 13.11.2013 în cadrul Consiliului Director al ICOMOS România am analizat propunerile de descentralizare în domeniul patrimoniului anunțate pe site-ul MDRAP și de către domnul Ministru Liviu Nicolae Dragnea. Am constatat că, în forma în care este proiectată, descentralizarea în domeniul patrimoniului va da în fapt o lovitură mortală capacității de ocrotire a patrimoniului cultural național de către Statul Român, ca stat național și unitar.

Nu este o afirmație bombastică, o explicăm în cele ce urmează:

Având în vedere numărul redus de funcționari calificați și de specialiști și experți implicați în activitatea de avizare și decizie în protejarea patrimoniului cultural, din

care doar un număr încă și mai redus se găsesc în provincie, preluarea atribuțiilor MC va însemna de fapt o deprofesionalizare și dezorganizare a activității de avizare, fără măcar a permite fundamentarea obiectivă a soluțiilor tehnice prin mecanisme de supervizare științifică.

Mai trebuie să spunem că numărul specialiștilor pe patrimoniul construit din direcțiile de cultură actuale este în medie de 1,6 ? Și că expertiza supraviețuiește doar parțial în Comisiile Zonale, și ele văduvite de specialiști după ultima reorganizare?

În condițiile libertății de mișcare și ale unei predictibile deschideri a frontierelor urmare a accesării în spațiul Schengen ce va facilita transportul fără control la frontieră al bunurilor culturale, se va produce un nou val de hemoragie patrimonială, și nu se vor putea găsi la nivel local nici instrumentele potrivite și nici expertiza științifică necesară pentru a stopa acest fenomen. Legea 182/2000 va deveni inaplicabilă, făcând Statul Român responsabil de încălcarea prevederilor Convenției UNESCO de la Paris din 1970, referitoare la prevenirea și interzicerea transferului ilicit de bunuri culturale.

În condițiile în care responsabilii direcțiilor de cultură ce se vor afla în subordinea Consiliilor județene nu li se prevede nici obligativitatea unui profil profesional din domeniul patrimoniului și nici un mecanism de protecție în fața presiunilor politice locale, puținii specialiști și funcționari determinați să apere patrimoniul cultural vor pleca din structurile direcțiilor județene în maximum jumătate de an, fiind înlocuiți de cei mai „maleabili” sau neprofesioniști. În acest sens vă rugăm să notați că intenția este mai mult decât evidentă în propunerea legislativă în care se spune că directorii noilor Direcții vor fi numiți prin Hotărâre a Consiliilor Județene iar propunerile de numire vor fi făcute de către președinții acestora.

Refacerea lanțului de subordonare administrativă, ce pare să fie singurul scop clar al propunerii de descentralizare în cultură, este obținută cu prețul unor distorsionări totale ale sensului protejării patrimoniului. Astfel, după cum se poate desprinde din mai multe articole ale propunerii legislative împărțirea monumentelor în clase valorice (A – națională și internațională și B – locală) va fi subordonată împărțirii pe criteriul naturii proprietății - publice sau private – ceea ce contravine radical însăși ideii de patrimoniu cultural ale cărui valori nu depind de tipul de proprietate.

În condițiile în care din lipsă de personal în aparatul central, Ministerul Culturii nu-și va mai putea îndeplini misiunea de monitorizare, inspecție și control, astăzi realizată în principal prin personalul Direcțiilor de cultură din județe, va fi imposibil controlul aplicării corecte a legii și aplicarea unitară a normelor și metodologiilor. Proiectul legii descentralizării nu vorbește despre rolul viitor al comisiilor zonale ale monumentelor istorice, în schimb golește de conținut real activitatea Comisiei

Naționale a Monumentelor Istorice, for științific fundamental pe care s-a bazat protejarea monumentelor istorice începând cu 1892.

În condițiile nerespectării de către autoritățile administrației publice locale a obligațiilor ce decurg din convenții internaționale asumate de către Statul Român (Convenția de la Haga - 1954, Convenția de la Paris - 1970, Convenția Patrimoniului Mondial - 1972, Convenția Consiliului Europei de la Granada - 1985, Convenția Consiliului Europei de la La Valetta - 1992 etc.) se poate ajunge la marginalizarea țării noastre pe planul dialogului intercultural și chiar la sancționarea României.

Nu trebuie să fii expert pentru a sesiza că în forma prevederilor actuale acestea vor genera:

1. Un conflict de interese la nivel local în cadrul procesului de avizare și autorizare, având ca victimă patrimoniul construit
2. Un risc real de neglijare a protejării patrimoniului cultural fie al minorităților culturale, fie al comunităților românești în regiunile în care acele comunități s-ar afla în minoritate
3. Un pericol real pentru soarta patrimoniului cultural mobil, al cărui transfer peste graniță se va rezolva pe plan local fără o implicare a Ministerului Culturii, ce va deveni, atât pentru patrimoniul mobil cât și pentru cel imobil (arhitectural sau arheologic) doar un „acar Păun” și un simplu spectator la procese pe care nici nu le va controla și nici nu le va mai putea influența.

Ne punem întrebarea dacă, în raport cu responsabilitatea pentru patrimoniul său și cultura sa, România mai este un stat în care sintagma de patrimoniu cultural național mai are și o semnificație administrativă.

Primul Ministru se plângea zilele trecute ca operele lui Brâncuși nu mai sunt în țară. Ministerul Culturii și Guvernul României cheltuie sume importante pentru recuperarea comorilor antice ale dacilor. În loc să se întărească, pe model european, mecanismele ce și-au probat doar o parțială eficiență, actualul proiect legislativ promovează un mecanism administrativ ce va stârni perplexitatea Europei și consternarea UNESCO.

Din cele pe care le cunoaștem nu există în Europa nici un stat în care avizarea intervențiilor asupra monumentelor istorice precum și responsabilitatea pentru deplasarea bunurilor culturale să fie atributul administrației publice locale.

În Franța descentralizarea s-a concretizat prin deconcentrarea la Prefecturile de regiune, în chiar Anglia cea liberală English Heritage, pendinte de Departamentul pentru Tineret, Cultura și Sport din Guvernului Majestății Sale, stabilește avizul pentru intervenții. Italia, pe care o admirăm pentru grija sa pentru patrimoniul

arhitectural și vestigiile arheologice, realizează avizarea intervențiilor la monumente istorice prin Supraintendențe regionale ce țin de Ministerul bunurilor și activităților culturale.

Țările nordice, ori cele din centrul Europei, Bulgaria, Grecia, țările din fosta Iugoslavie, Polonia cea mult lăudată pentru regionalizare, nici una dintre aceste țări nu are un sistem în care autoritatea centrală de protecție a patrimoniului să nu dispună de capacitate deplină de avizare.

Stimate domnule Ministru,

Suntem dispuși să argumentăm chiar în mai amănunt de ce actualul proiect este calea sigură către dezastru în domeniul patrimoniului. Credem însă că o discuție rațională, fără pripeală, cu beneficiul expertizei și al experienței specialiștilor, poate să arate și unde pot autoritățile administrației publice locale să aibă un rol crescut în identificarea, ocrotirea și punerea în valoare a bogățiilor culturale de pe teritoriul pe care îl administrează. Din acest punct de vedere, prevederile Legii cadru a descentralizării nr. 195 - 2006 sunt cu mult mai înțelepte: înainte de a stabili cum se face descentralizarea, urmând prevederile acestei legi, era de parcurs etapa unui studiu de impact, cea a unei evaluări a capacităților administrațiilor locale și cea a testării printr-un proiect pilot.

Vă rugăm deci să fiți purtătorul acestui mesaj către colegii Dumneavoastră din cabinet și Primul Ministru și sperăm să-i convingeți că nici un guvern, nici chiar în numele abstract al descentralizării, nu-și poate asuma răspunderea de a „felia” cultura națională și a dezorganiza și așa firavul domeniu strategic pentru identitatea națională: administrarea protecției patrimoniului cultural.

Rămânem în acest sens deschiși spre consultare, cu bună credință și cu expertiza internațională de care dispune ICOMOS.

Conf.dr.arh. Sergiu NISTOR
Președintele ICOMOS România

